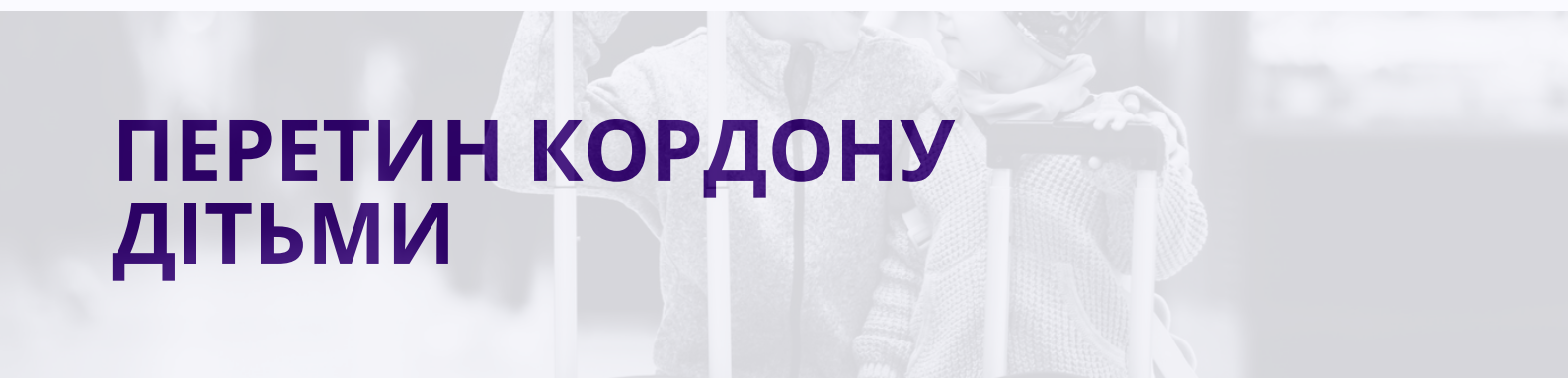

ПЕРЕТИН КОРДОНУ ДІТЬМИ

Перетин державного кордону дітьми залишається одним із найпоширеніших питань, з якими стикаються батьки, опікуни та інші супроводжуючі особи, особливо в умовах воєнного стану. **Правила виїзду за межі України залежать від віку дитини, наявності необхідних документів, особи, яка її супроводжує, а також окремих обставин, зокрема статусу дитини чи країни призначення.**

Попри **спрощення окремих процедур під час воєнного стану**, на практиці нерідко виникають труднощі через відсутність необхідних документів, різні прізвища батьків і дитини, супровід неповнолітньої особи іншими особами або необізнаність щодо спеціальних правил для окремих категорій дітей.

У цьому матеріалі зібрано основні правила перетину державного кордону дітьми, перелік необхідних документів, особливості виїзду у супроводі батьків чи інших осіб, а також практичні поради, які допоможуть уникнути проблем під час проходження прикордонного контролю.

ОСНОВНІ ПРАВИЛА ПЕРЕТИНУ КОРДОНУ

Хто може виїжджати самостійно:

Дитина **після досягнення 16-річного віку** може перетинати державний кордон **без супроводу батьків на підставі паспорта громадянина України для виїзду за кордон**.

Оскільки, відповідно до статті 313 Цивільного кодексу України, особа, яка досягла 16 років, має право самостійно виїжджати за межі України.

Таким чином, після досягнення 16 років дитина має право на самостійний виїзд за межі України без необхідності додаткового дозволу з боку законних представників.

Водночас **варто враховувати, що окремі країни можуть встановлювати додаткові вимоги** для в'їзду дітей, зокрема щодо медичного страхування чи віку самостійного перетину кордону. Наприклад, за інформацією Посольства України в Республіці Молдова, самостійний в'їзд до Молдови дозволений лише з 18 років.

Необхідні документи:

- свідоцтво про народження дитини;
- паспорт (дитини) громадянина України для виїзду за кордон.

Особливості виїзду дітей до 16 років:

За загальним правилом, **дитина до 16 років може виїжджати з України у супроводі дорослих**.

Перелік необхідних документів може різнитися у залежності від статусу супроводжуючої особи.

Перетин кордону у супроводі дорослих

Виїзд з одним із батьків

Дитина до 16 років виїжджає з України у супроводі одного з батьків за згодою іншого з батьків. Під час воєнного стану нотаріальна згода іншого з батьків не вимагається.

Необхідні документи:

- свідоцтво про народження дитини;
- паспорт (дитини) громадянина України для виїзду за кордон.

Супровід родичами

Під час воєнного стану дитина може перетинати кордон у супроводі баби, діда, повнолітніх брата чи сестри, мачухи або вітчима без нотаріальної згоди, за наявності свідоцтва про народження чи паспорта дитини та підтвердження родинних зв'язків. Такими документами можуть бути свідоцтва про народження дитини та її батьків, свідоцтво про шлюб (наприклад, у разі зміни прізвища), документи з Державного реєстру актів цивільного стану громадян або рішення суду про встановлення факту родинних відносин.

Документами, які посвідчують родинні зв'язки, можуть бути:

- свідоцтво про народження;
- свідоцтво про шлюб;
- рішення суду про встановлення факту родинних відносин;
- рішення суду про усиновлення;
- свідоцтво про зміну імені;
- витяг з Державного реєстру актів цивільного стану громадян;
- документи органів опіки та піклування;
- інші офіційні документи, що підтверджують сімейні або родинні зв'язки.

Супровід іншими особами

Під час воєнного стану дитина до 16 років може перетинати кордон у супроводі третіх осіб, які не є її родичами (наприклад, друзів сім'ї, сусідів чи хрещених батьків).

Необхідні документи:

- письмова заява одного з батьків, завірена органом опіки та піклування;
- свідоцтво про народження або паспорт громадянина України для виїзду за кордон.

Хто супроводжує дитину	Чи потрібна нотаріальна згода батьків	Необхідні документи
Батьки, один/одна з них	Ні, під час воєнного стану не вимагається	Свідоцтво про народження дитини; паспорт (дитини) громадянина України для виїзду за кордон
Опікун або піклувальник	Потрібне рішення органу опіки та піклування або суду про встановлення опіки та піклування	Паспорт (дитини) громадянина України для виїзду за кордон; рішення про встановлення опіки чи піклування
Баба, дід, повнолітні брат або сестра, мачуха, вітчим	Ні, під час воєнного стану не вимагається	Паспорт (дитини) громадянина України для виїзду за кордон; документи, що підтверджують родинні зв'язки (свідоцтва про народження, свідоцтво про шлюб, витяг з ДРАЦС, рішення суду тощо)
Треті особи, які не є родичами (друзі сім'ї, сусіди, хрещені батьки тощо)	Потрібна письмова заява одного з батьків, завірена органом опіки та піклування	Паспорт (дитини) громадянина України для виїзду за кордон; письмова заява одного з батьків; за потреби — додаткові документи країни призначення

ОСОБЛИВОСТІ СУПРОВОДУ ОКРЕМИХ КАТЕГОРІЙ ДІТЕЙ

Діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування

В умовах воєнного стану діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, які проживають у закладах на постійній основі, можуть перетинати державний кордон у супроводі законного представника або іншої уповноваженої особи.

Необхідні документи:

- паспорт дитини,
- наказ керівника закладу, письмовий
- дозвіл на виїзд за межі України та запрошення від установи держави, до якої прямує дитина.

Водночас загальні правила перетину кордону також передбачають окремі вимоги щодо документів та супроводу залежно від статусу дитини-сироти чи дитини, позбавленої батьківського піклування.

Форма влаштування дитини	Хто супроводжує	Необхідні документи
Дитина проживає у закладі	Уповноважена закладом особа	Паспорт (дитини) громадянина України для виїзду за кордон; нотаріально посвідчена згода керівника закладу; письмового погодження обласної військової адміністрації про дозвіл на виїзд за межі України дітей, погодженого з Нацслужбою. інші документи відповідно до законодавства
Прийомна сім'я або дитячий будинок сімейного типу	Прийомні батьки або батьки-вихователі	Паспорт (дитини) громадянина України для виїзду за кордон; договір про влаштування дитини до прийомної сім'ї або ДБСТ; письмового погодження служби у справах дітей за місцем звернення чи служби у справах дітей обласної військової (військово-цивільної) адміністрації на виїзд

Форма влаштування дитини	Хто супроводжує	Необхідні документи
Опіка або піклування	Опікун або піклувальник	Паспорт (дитини) громадянина України для виїзду за кордон; рішення органу опіки та піклування або суду про встановлення опіки чи піклування
Патронатна сім'я	Патронатний вихователь	Паспорт (дитини) громадянина України для виїзду за кордон; договір про патронат посвідченого підписом уповноваженої особи відповідної місцевої держадміністрації або міської (за винятком міст районного значення) ради, скріпленим гербовою печаткою, або його нотаріально засвідченої копії та у супроводі патронатного вихователя.

Діти з інвалідністю

Діти з інвалідністю та особи, які їх супроводжують, мають право на позачерговий перетин державного кордону України. Для цього необхідно мати документ, що посвідчує особу дитини, а також документ, який підтверджує інвалідність - посвідчення особи з інвалідністю, пенсійне посвідчення або документ про призначення соціальної допомоги.

Супроводжувати дитину можуть батьки, опікун, піклувальник, прийомні батьки чи батьки-вихователі за наявності документів, що підтверджують родинні зв'язки або відповідні повноваження. Також супровід можуть здійснювати баба, дід, повнолітні брат чи сестра, мачуха або вітчим за наявності документів про родинні зв'язки та підстав для виїзду за кордон.

Детальні умови та перелік документів визначені Правилами перетинання державного кордону громадянами України.

Категорія дітей	Хто може супроводжувати	Необхідні документи	Особливості
Діти з інвалідністю	Батьки, опікун, піклувальник, прийомні батьки, батьки-вихователі, баба, дід, повнолітні брат чи сестра, мачуха або вітчим	Документ, що посвідчує особу дитини (паспорт громадянина України для виїзду за кордон); документ, що підтверджує інвалідність (посвідчення особи з інвалідністю, пенсійне посвідчення або документ про призначення соціальної допомоги); документи про родинні зв'язки або повноваження супроводжуючої особи	Діти з інвалідністю та особи, які їх супроводжують, мають право на позачерговий перетин державного кордону України

ПОШИРЕНІ ПРОБЛЕМИ НА КОРДОНІ

Відсутність документів

Однією з найпоширеніших причин проблем на кордоні є неповний пакет документів. Варто завчасно перевірити наявність:

- паспорта або проїзного документа дитини;
- документів супроводжуючої особи;
- документів, що підтверджують родинні зв'язки;
- за потреби - рішення суду про встановлення факту родинних відносин тощо.

Різні прізвища у дитини та батьків

Якщо у дитини та одного з батьків різні прізвища, прикордонники можуть попросити підтвердження родинних відносин. Для цього підійдуть:

- свідоцтво про народження дитини;
- свідоцтво про шлюб;
- витяг з Державного реєстру актів цивільного стану;
- рішення суду або інші документи, що підтверджують зміну прізвища.
- неналежні документи;

Проблеми також можуть виникнути через:

- закінчення строку дії паспорта;
- пошкоджені документи;
- невідповідність даних у документах.

Перед поїздкою варто перевірити актуальність усіх документів

Що робити у разі відмови у перетині кордону

У разі відмови прикордонна служба повинна повідомити причину такого рішення.

У такій ситуації рекомендується:

- попросити письмове рішення або роз'яснення причин відмови;
- перевірити, яких саме документів бракує;
- звернутися на гарячу лінію Державної прикордонної служби +38(044)527-63-63; 1598 за додатковою інформацією.

Корисні контакти та ресурси

[Відповіді на часті питання від Державної міграційної служби України](#)
[Інформація для громадян від Державної прикордонної служби України](#)
[Номери телефонів для консультацій з питань перетинання кордону](#)

Джерела

- Постанова Кабінету Міністрів України від 27 січня 1995 р. № 57 «Про затвердження Правил перетинання державного кордону громадянами України»: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/57-95-p#Text>
- ГО «Стаття 3». «Виїзд дітей за кордон: правила перетину державного кордону під час воєнного стану»: <https://article3.ngo/dity-za-kordon/>

Якщо Вас зацікавив цей матеріал і Ви хочете ознайомитися з подібним:

Наша команда регулярно готує правові огляди, статті, аналітичні матеріали та тематичні звіти, спрямовані на глибше розуміння механізмів реалізації, захисту прав дітей.

Ознайомитися з матеріалами можна за посиланням:

- правові огляди: <https://article3.ngo/category/pravovi-oglyady/>
- аналітика та тематичні звіти: <https://article3.ngo/analytics/>
- авторські статті: <https://article3.ngo/avtorski-statti/>

Громадська організація
"Центр забезпечення найкращих інтересів дитини "Стаття 3"

Підготовка матеріалу:
Марта Змисла, Яна Совик

Дизайн матеріалу:
Яна Совик